עין משפט נר מצוה

עו א מיי' פ"ה מהל' תרומות הל' כא טוש"ע י"ד סי' שלא סעיף סד:

עז ב מיי' שם הל' ג טוש"ע שם סעיף נג:

עח ג מיי' פ"ד מהל' מכירה הל' ה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' ר סעיף ו:

עט ד מיי' שם פ"ג הלכה ז סמג שם טוש"ע שם סי' קצח סעיף ה:

פ ה מיי' שם הל' ג ועיין בהשגות סמג שם טוש"ע שם א:

פא ו מיי' שם הל' יח סמג שם:

פב ז ח מיי' שם פ"ד הלכה ז סמג שם טוש"ע ח"מ סימן ר סעיף ז:

יין וחומץ [א]מין אחד הוא רבי אומר שני מינין אפילו תימא רבנן עד כאן לא פליגי רבנן עליה דרבי אלא לענין מעשר ותרומה וכדר' אלעא [ב]דאמר רבי אלעא [ג]מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר [1]ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו אם אינו קדוש נשיאות חטא למה מכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אבל לענין מקח וממכר דכולי עלמא איכא דניחא ליה בחמרא ולא ניחא ליה בחלא ואיכא דניחא ליה בחלא ולא ניחא ליה בחמרא: **מתני'** [ב ג]המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קנה מדד ולא משך לא קנה אם היה פיקח [ד]שוכר את מקומן [ה]הלוקח פשתן מחבירו הרי זה לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום [ו]ואם היה מחובר לקרקע ותלש כל שהוא קנה: **גמ'** א"ר אסי א"ר יוחנן מדד והניח על גבי סימטא קנה א"ל ר' זירא לרבי אסי °שמא לא שמע רבי [ז]אלא במודד לתוך קופתו א"ל [ג]דמי האי מרבנן כדלא גמרי אינשי שמעתא מדד לתוך קופתו מימרא בעי קיבלה מיניה או לא קיבלה מיניה תא שמע דאמר ר' ינאי אמר רבי [ח]חצר השותפין קונין זה מזה מאי לאו על גבי קרקע לא לתוך קופתו הכי נמי מסתברא דא"ר יעקב א"ר יוחנן מדד והניח על גבי סימטא לא קנה קשיין אהדדי אלא לאו ש"מ כאן במודד לתוך קופתו כאן במודד על גבי קרקע שמע מינה תא שמע מדד ולא משך לא קנה מאי לאו בסימטא לא ברשות הרבים אי הכי אימא רישא משך ולא מדד קנה משיכה ברשות הרבים מי קניא והא [ד]אביי ורבא דאמרי תרווייהו מסירה קונה ברשות הרבים ובחצר שאינה של שניהן משיכה קונה בסימטא ובחצר שהיא של שניהן והגבהה קונה בכל מקום מאי משך נמי דקתני מרה"ר לסימטא אי הכי אימא סיפא אם היה פיקח שוכר את מקומן ואי ברה"ר ממאן אגר הכי קאמר ואם ברשות בעלים היא אם היה פיקח שוכר את מקומן [ה]רב ושמואל דאמרי תרווייהו

כליו

מין אחד הוא. ואם תרם מזה על זה תרומתו תרומה דקרינא ביה והרמותם ממנו (במדבר יח). וכן לענין הודאה ממין הטענה °דאם טענו יין וחומץ והודה לו באחד מהן חייב שבועה על השני דאיכא הודאה מקצת הטענה וממין הטענה: **לא תשאו עליו חטא.** אם תרימו חלבו כלומר מן היפה הא אם תרימו מן הרע שבאותו המין תשאו חטא שהתרומה תקדש כמו שהיא רע ואין תקנה להחליפה ולא לחזור ולתרום: **נשיאות חטא למה.** הא לא עבד ולא מידי ויחזור ויתרום מן היפה: **אבל לענין מקח.** שזה רוצה לקנות יין או חומץ אע"ג דמין אחד הוא לא קני דאיכא דניחא ליה בטעם יין ואיכא דניחא ליה בטעם חומץ ולא דמי לחטין יפות ורעות דהתם חד טעמא אית להו וחד שמא אית להו ומה שאמר מכר לו אלא שאינהו קלת: **מתני' המוכר פירות לחבירו.** ופסק לו הדמים (א) בשער הידוע כל איפה בכך וכך ומשך כגון בסימטא ובחצר של שניהן קנה ואע"פ שלא מדד דמדידה לא מעכבא דאינה אלא גלויי מילתא בעלמא כמה מכר אבל אם לא פסק אע"פ שמדד ומשך לא קנה כדאמרינן בגמרא [פו.] דלא סמכא דעתייהו שעדיין המוכר יכול להעלות דמיהן כל מה שירצה וזה יכול לומר לא אקנם אלא בזול: **מדד ולא משך לא קנה.** וכגון שמדד בכליו של מוכר והניח ע"ג סימטא אבל מדד ונתן לתוך כליו של לוקח קנה כדאמר בגמ': **אם היה פיקח.** הלוקח: **שוכר את מקומו.** אם ברשות בעלים הם כדאמרינן בגמ'. ובשליפי רברבי מוקי לה בגמ' [פו:] והלכך קתני בהו משך דאין דרכם בהגבהה דלא שייכא משיכה אלא במידי דלאו בר הגבהה הוא כדאמרינן בגמ' [פו.]: **אבל הלוקח פשתן.** דהיינו שליפי זוטרי כדאמרינן בגמ' [פו:]: **הרי זה לא קנה.** במשיכה: **עד שיטלטלנו כו'.** כלומר שיגביהם ויטלם ממקומם למקום אחר. ואורחא דמילתא נקט דאין דרך להגביה מקחו אלא כדי ליטלו ולילך: **ואם היה מחובר כו'.** בגמרא [פו.] מפרש לה: **גמ' מדד.** בכליו של מוכר: **והניח ע"ג סימטא קנה.** הלוקח כאילו הניחם מוכר ברשותו של לוקח וכגון שפסק הדמים. וסימטא אית דאמר שביל של יחידים ואני שמעתי כניסה בולטת מרה"ר ויש רשות לבני אדם להעמיד שם חפצים שלהם כחצר השותפים דאינו עשוי להילוך בני רשות הרבים: **שמא לא** (ב) **שמעה.** כלומר שמא לא שמעת מר' יוחנן אלא במודד והניח לתוך קופתו של לוקח דקני ליה כליו בסימטא שהרי יש לו רשות להניח שם כליו כבחצר השותפין אבל סימטא בלא כלי לא קני דלא משיכה היכא ולא רשות המיוחדת ללוקח היכא וכן כלי בלא סימטא לא קני כגון כליו ברשות הרבים דאין לו רשות להושיבם שם: **מודד לתוך קופתו.** בסימטא: **מימרא בעי.** בתמיה. הא אפי' ברשות מוכר קני ליה כליו ללוקח: **קיבלה מיניה.** רבי זירא מרבי אסי או לא קיבלה מיניה: **תא שמע.** דקיבלה מיניה: **דאמר רבי ינאי.** רבו של רבי יוחנן: **חצר השותפין.** והוא הדין לסימטא: **קונין.** מקח זה מזה כדמפרש ואזיל: **מאי לאו על גבי קרקע.** כרבי אסי אלמא קיבלה בתר הכי כי שמעה (ג) מרבי ינאי: **קשיין אהדדי.** דרבי אסי ודר' ינאי קשיין אהך דרבי יעקב: **אלא ש"מ כו'.** ר' אסי אמת אמר ששמע מרבי יוחנן קנה וגם ר' יעקב שמע לא קנה כדאמר משמיה דר' יוחנן וכדמפרשי כאן במודד כו' ורבי אסי טעה בפירוש שמועתו ואיכא למימר דלא קיבלה: **ס"ס.** קשיא לרבי אסי משום הכי לא קיבלה: **מדד ולא משך לא קנה.** ובעל כרחך במדד והניח על גבי קרקע מיירי דאי בתוך קופתו קשיא לכולהו בין לרבי ינאי בין לר' יעקב בין לרבי אסי אלא בלא כלי מיירי וקשיא לרבי אסי לבדו דאמר קנה והכא קתני לא קנה: **לא ברשות הרבים.** ואפילו אם מדד לתוך קופתו נמי לא קנה דאין כליו של לוקח קונה לו ברשות הרבים כדלקמן [פה.]: **והאמר אביי ורבא כו'.** בפירקין לעיל (דף עו:) פרישית לה: **מסירה.** כגון בספינה ובהמה גסה: **אי הכי.** דלא בסימטא מיירי אלא ברשות הרבים אימא סיפא אם היה פיקח שוכר את מקומו ואי ברשות הרבים היא ממאן אגר אלא ודאי בסימטא או בחצר השותפים מיירי דמאי אגר מבני ההוא מבוי הפתוח לההיא סימטא: **הכי קאמר ואי ברשות בעלים כו'.** דהאי דקתני ואם היה פיקח מילתא באפי נפשה היא לאשמועינן דיש מקום שאם יהיה פיקח ישכור רשות בעלים כדי לקנות מקחו. ומשפטי קנייה בא להשמיעו דמשיכה קונה ושכירות מקום (ו)כהגבהה גבי פשתן:

כליו

יין וחומץ. וא"ת והא אמר לקמן בהמוכר את הפירות (דף צו. ושם) הבודק את החבית להיות מפריש עליה תרומה ואח"כ נמצאת חומץ כל ג' ימים (הראשונים) ודאי תרומה מכאן ואילך ספק פי' שלא תהא תרומתו תרומה ואמאי והא לרבנן אמרי' מין אחד הן וי"ל דהתם טעמא משום דלא נתכוין להפריש אלא יין ונמצא חומץ דהוי טעות אבל נתכוין להפריש חומץ הוי תרומה וכן משמע בתוספתא דתרומה (פ"ד) אבל קשה דאמר בהאשה רבה (יבמות דף פט.) התורם קישות ונמצאת מרה תרומתו תרומה ויחזור ויתרום וכן מן הטמא על הטהור אמר התם דבשוגג תרומתו תרומה אע"פ שטעה ושם פירשתי: **מדד והניח ע"ג סימטא קנה.** כשהמוכר מודד איירי אע"פ שמשיכת המוכר אינה מועלת ללוקח הכא שאני (ד) כשמודד ומניח על גבי סימטא אבל מדד לוקח פשיטא וכהא לא הוה ס"ד דא"ל זירא שמא לא שמע רבי אלא במודד לתוך קופתו אבל על גבי קרקע לא (ו)אע"ג דמשיכה מועלת בסימטא כאילו מושך ברשותו בלא משיכה מיהא לא קנה בסימטא: **חצר השותפין קונין זה מזה.** משמע מתוך הלשון שהחצר קונה בלא זכיית כליו ומשמע ליה דקנה אף בלא משיכה: **תא שמע מדד ולא משך לא קנה מאי לאו בסימטא.** וקשה לר' אסי וא"ת דלמא בכליו של מוכר איירי ולא הניח על גבי סימטא ומשום הכי לא קנה וכי תימא אי בכליו של מוכר היכי מהניא משיכה דודאי מהניא כמו שאפרש לקמן (ה) ונראה דמדנקט מדד ולא משך משמע דלא מהני מידי אלא משיכה מדלא קתני מדד ולא הניח ע"ג קרקע ולא משך: **ואי ברה"ר ממאן אגר.** אבל בסימטא מצי אגר מבני ההוא מבוי דפתוח לההוא סימטא: **הכי קאמר אי ברשות בעלים היא כו'.** כולה ה"מ לאוקמה ברשות בעלים ולפרש משך מרשות בעלים לסימטא אלא דלא הוה שייך לשון משך דהוה ליה למימר הוציאו מרשות בעלים: **כאן ברה"ר כאן בסימטא.** וא"ת אם כן מאי אפילו ויש לומר דהכי קאמר לא מיבעיא בחצר של שניהם אלא אפילו בסימטא נמי קנה:

כל

רבינו גרשום

ר' אומר שני מינין הן. משום הכי יכולין לחזור בהן: אלא לענין מעשר. חשוב מין אחד דתורם מן החומץ על היין וכדר' אילעא: ולא תשאו עליו חטא. כשאתם צריכין להרים חלבו ממנו שלא תשנו ותרימו הרע: אבל לענין מקח וממכר. מודה דהוו ב' מינים ואיכא דניחא ליה בחלא וכו' ומשו"ה שניהן יכולין לחזור בהן: **פיס'** משך. הלוקח ברשותו אע"פ שלא מדד לו המוכר עדיין קנה: אם היה פיקח. הלוקח כיון שמדדו לו והן ברשות המוכר שוכר את מקומו של מוכר שמונח שם הפירות ונחשב כמו רשות הלוקח הוא וקנאן: מדד לו מוכר והניח הפירות על גבי סימטא. היינו מקום שיש לו רשות למוכר ולוקח בלבד קנה דדמי כמונח ברשות לוקח: שמא לא שמע רבי. מיניה דר' יוחנן דקנה לוקח בשביל סימטא אי לאו דקופתו של לוקח הוא בסימטא ומדד לו בתוכה: אי מודד לתוך קופתו מאי למימרא כל הכא דמנא קניא. דכלי של לוקח קונה בכל מקום: דמי האי מרבנן כדלא. קופתו קניא ליה סימטא או לא: ת"ש דאמר רבי דחצר השותפין קונין בו מקח זה מזה. שותף מן חבירו והוא הדין לסימטא דשל שניהן היא אלא שאינה מוקפת מחיצות. מאי לאו על גבי קרקע מדד לו וקונין: ת"ש דלא קבלה. דקתני במתני' מדד ולא משך לא קנה. מאי לאו מדד על גבי סימטא ולא קנה. דבלא משך לא קנה: אי ברה"ר משיכה מי קניא. מסירה קונה ברה"ר אם הוא דבר שאינו יכול להגביהו כיון שמסרו בידו קנאו. משיכה קונה בסמטא וכל מקום שיש בו רשות ללוקח והגבהה קונה בכל מקום. אלמא דמשיכה ברה"ר לא קניא: לעולם ברה"ר קתני מדד ולא משך להכי לא קנה. הא אם מדד על גבי סימטא קנה כדר' אסי. ודקא קשיא לך היכי מצית מוקמת לה ברה"ר משיכה ברה"ר מי קניא. תריץ מאי משך דקתני מרה"ר לסימטא וקנה. ומדד היינו ברה"ר: אי הכי דמוקמת לה למתני' ברה"ר אימא סיפא אם היה פיקח וכו'. הכי קאמר כלומר חסורי מחסרא מתני' והכי צריך לאוקומי עלה דסיפא ואם ברשות בעלים ברשות של מוכר מדד לו לא קנה ואם היה פיקח כו'. אבל לעולם אם מדד לו בסימטא קנה כדר' אסי:

מסורת הש"ס

א) לקמן קמא. יבמות פט: קדושין מו: ב"מ נו. [תוספתא ה"ו], ב) כתובות קב., ג) [עיין לט. וש"נ], ד) לעיל עו:, ה) [לקמן פו.], ו) [ס"א והגבהה], ז) עיין תוספות ותירוצים [illegible]

תורה אור השלם

1 ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו ואת קדשי בני ישראל לא תחללו ולא תמותו: במדבר יח לב

גליון הש"ס

גמרא שמא לא שמע רבי. כעין זה חולין ה' כ': רשב"ם ד"ה מין אחד וכו' דאם טענו יין וחומץ. קשה לי הא קיי"ל בשבועות דף מ ע"א דטענו חטים ושעורים והודה באחד פטור וה"נ [illegible] למנקט טענו יין והודה חומץ:

הגהות הב"ח

(א) רשב"ם ד"ה המוכר וכו' הדמים כל איפה בכך וכך או נמי בשער הידוע כל"ל ונ"ב וכן מוכח לקמן בדף פ"ז ע"א דלא בעינן פיסוק דמים אלא כשאין דמיהן קצובין אבל בשדמיהן קצובין אפי' בלא פיסוק קני וכן באשרי פ"ה סי' ב': (ב) ד"ה שמא לא שמע רבי כלומר: (ג) ד"ה מאי לאו וכו' כי שמעה לדרבי ינאי: (ד) תוס' ד"ה מדד וכו' הכא שאני שמשתלק כשמודד וכו' והכא לא הוה אמר ר' זירא כצ"ל ונ"ב [illegible]: (ה) ד"ה תא וכו' שאפרש לקמן. נ"ב בדף פ"ה ע"ב בד"ה לא כליו:

מוסף רש"י

ולא תשאו עליו חטא. הא אם לא תרימו מן המובחר תשאו חטא (יבמות פט:). בהרימכם את חלבו ממנו, הא אם תרימו שלא מן החלב תשאו חטא (קדושין מו:). שלא עשית מצוה מן המובחר (לקמן קמג.). אם היה פיקח. [illegible] שוכר את מקומן. [illegible] (כתובות קב.). אביי ורבא דאמרי תרווייהו. מסירה קונה ברשות הרבים. ובהמה גסה, קונה ברשות הרבים. [illegible] (שם). משיכה, בין בספינה בין בבהמה גסה, וכ"ש בבהמה דקה, קונה בסימטא. שהוא מקום מיוחד [illegible] וכיון דאפשר במשיכה לא מהניא ביה מסירה כלום, דעיקר מסירה אורחא ברה"ר ומשיכה אורחא ברשות שיש לו חלק בו (שם). והגבהה קונה בכל מקום, אפילו ברשות המיוחד למוכר לבדו (שם).